

# Sláva! Ale komu?

**ZNÁMÝ TO (NEJEN) VČELAŘ JAROMÍR RAŠÍN VYDAL VLASTNÍM NÁKLADEM V ROCE 1929 SVOU KNIHU SLÁVA STROJŮ A MĚST. O 90 LET POZDĚJI JI JAROSLAV DUŠEK PŘEVEDL NA DIVADELNÍ PRKNA PRAŽSKÉHO DIVADLA NA JEZERCE.**

Představení je v anotaci uvedeno jako „chutná koMEDie, pikantní tragikoMEDie, bzučivá groteska, která občas žahne laskavým žihadlem“. Dá se říci, že tyto tři přídomek charakterizují i tři postavy vyskytující se na jevišti. V chutné performanci výtvarník Petr Nikl umocňuje vizuální zážitek díky hře se světly, stíny, barvami, všemožnými hýbátky a včelími kostýmy navrženými kostymérkou Kateřinou Melenovou. Pikantní text bravurně čte herec a zároveň režisér Jaroslav Dušek. Bzučivou zvukomalebnost během celého představení medově vyluzuje z různých hudebních nástrojů Ondřej Smeykal.

Nad laskavým žihadlem můžeme polemizovat. Nápad a vize inženýrů, jak by se lidstvo mohlo učit od včel, občas píchnou bolavě u srdce, ale někdy bodnou tak silně, že se člověku na chvíli zastaví dech. Laskavě včelař oponuje, laskavě, ale...

Příběh se odehrává u českého venkovského včelaře, kam za ním dojedou dva inženýři z USA a jeden německý redaktor. Zajímá je především organizace práce včel, kterou chtějí aplikovat na společenství lidské. Rozkol mezi návštěvníky a „venkovanem“ nastiňuje již jedna z prvních otázek. Tou jest: „Kdo byl největší Čech? Komenský? TGM? Hus?“ „NE! Pánové, přece Baťa!“ Jeho továrny jsou cizincům inspirací. Považte přece: dnešní žena musí práť, žehlit, vařit, starat se o děti a tak dále a tak dále. Přitom by mohla pracovat v továrně, kde by za minutu byla schopná udělat 120 dírek na tkaničky. Prádlo by dostávala vyprané z tovární prádelny, jídlo by měla navařené z tovární jídelny, děti v tovární škole, tovární škole, tovární, tovární, tovární, tovar, tovar... Za tovar pokládají i člověka a od včel

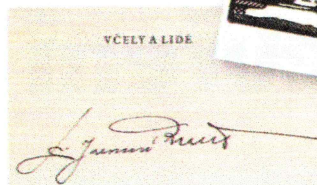
se chtějí inspirovat i ve způsobu rozmnožování, chtěli by vyrábět lidi. Je to přeci velmi jednoduché: sto nejlepším mužům odeberou sperma, kterým se budou oplodňovat tisíce vybraných žen. Považte pánové, jak dokonalí lidé pak budou chodit po světě! A všude budou města, která budou bavit lidi. Na přírodu se lidé budou koukat na obřích plátnech v galeriích či ve filmech v biografu. Vše bude organizované jako včelí úl. Život nalinkovaný a efektivní jako v továrně, s vyloučením individuality, lásky a projevů svobodné vůle či kritického myšlení.

Všechny protiargumenty včelaře jsou smeteny ze stolu jako nepochopení této pokrokové myšlenky. Celý děj je protnut střetnutím pohledu stádovité konzumní a „moderní“ civilizace s optikou individualismu, soběstačnosti a radosti ze záměrné samoty v přírodě. Představení se zabývá základními filozofickými otázkami bytí. Velmi sofistikovaně a poutavě vykresluje děsivý obraz vymývání lidských mozků pseudozábavou, opojení obžerstvím, alkoholem a nikotinem. Objevuje se téma umělého oplodnění.

Otázka bytí se projevuje v bezmasém obědě podávaném zvedavým návštěvníkům, na večeri jsou již uvařeny „mrtvoly“. Paradoxně v divadelní restauraci v den veřejné generálky se v obědové nabídce hemžily jen různé druhy upravených mrtvol a sladké lívance s ovocem, které se spíše hodí jako dezert než polední vegetariánské jídlo.

Neustálé odkládání řešení problémů civilizace, které pak způsobí její zánik, připomíná Rašín svou otázkou, zda se nám to někdy povede jinak a lépe... Tento otazník rozdechává nejen dnešní svět. Sláva Rašínovi, sláva včelám. Díky divákovi, kterému Dušek věnoval knihu Sláva strojů a měst!

MICHAELA SCHIFFLEROVÁ



Autogram autora literární předlohy JUDr. Jaromíra Rašína v knize Včely a lidé, kterou vydal v roce 1928.



O životě Jaromíra Rašína, synovce prvního československého ministra financí Aloise Rašína, psala v souvislosti s jeho liběchovským včelínem Dagmar Šormová v Moderním včelaři 8/2018 na s. 40. Šíři jeho zájmu dokládá exlibris, které pro něj vytvořila Anna

Macková, družka slavného grafika Josefa Váchala. Dřevoryt 22 x 16 cm je součástí sbírky uložené v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích, které děkujeme za souhlas s uveřejněním.



**DIVADLO NA JEZERCE**

Dušek Nikl Smeykal

Jaromír Rašín  
**Sláva strojů a měst**